

DIRECTOR
r. AUGUSTIN POPA

DACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
AJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Lămuriri triste

Știam că la noi toate sunt cu puțință. Mai puțin imposibilul. Cunoșteam și atitudinea de totdeauna a guvernelor față de preoțime: note tot mai mici și certificatele de serviciu și tot mai mică miza de pâine zilnică! Aveam deci bune temeiuri să ne temem de febra economiilor care a prins vernal în vremea din urmă. — Ne-am făcut luși curaj. Am voit să fim optimiști până în momentul ultim. Nu puteam crede că, în actuale împrejurări, guvernul își va permite luxul de a pune coroană nedreptăților, a căror sursă a fost Biserica și clerul.

Acum lucrurile s'au limpezit. Pe când scriem este rânduri, marea fărâdelege e, probabil, combatută. Pentru a salva chipurile, armata, guvernul a crezut de bine să cîupească și ultimii logani din căldărușa bisericii. În cinstea echilibrului bugetar, preoțimea va trebui să flămânzească, în cel mai strict și mai tragic înțeles al cuvântului.

Vorbele frumoase, cu meșteșug ticluite, și cotelile încurcate cu multe feluri de procentualități, cu cari a căutat să ne mângâie d. ministru cultelor, sunt mai curând o crudă ironie. Căci i-cum le-ar suci și învârti, rămâne adevărul simplu și brutal: scade bugetul cultelor cu 140 milioane. (Adeca: peste 250/0). Pentruca totuși iluziile pe hârtie să nu scadă, s'a găsit mijlocul contabilicesc: această sumă va fi acoperită din veniturile proprii ale cultelor. De aia au fost, doar, înscrise cu atâta trudă și vâlvod. Să aibă cineva vâlvod din această lucrare uriașă. Dacă altul nu: bugetul Statului. S'au făcut tot felul de calcule înainte și s'a arătat matematicesce care cult cu ce cotă va contribui la împlinirea acestui gol. Biserica dominantă va da 82 milioane, uniții 14, minoritarii 44 milioane. Exact 140. Nimic mai simplu și mai exact.

Nu vrem să ne pierdem în amănunte. Să știm că socoteala e bine făcută. N'avem puțința o constatăm. Admirăm chiar ingeniositatea soluției. Statul va da mai puțin cu 140 milioane, decât ar trebui să dea pentru a se menține salariile de-acum. Totuși preoții vor primi pe hârtie, celeași salarii. Se poate ceva mai minunat? — Și iarăși, cine nu va admira alt efect minunat al cabalisticeii ministeriale? Toți preoții vor avea salarii egale, pe hârtie. În realitate, cei ortodocși or lua de la Stat simțitor mai mult decât ai noștri. Cari, rogu-te, sunt mai bogați. Așa a ieșit în calculul guvernului. Ei vor fi reduși cu 82 milioane, noi cu 14. Proporția e instructivă. — Pa ajuns astfel pe calea indirectă, la vechia și vâlvodă dorință dominantă: de-a scădea salariile preoților uniți sub cele ale ortodocșilor. Și, în aparență cel puțin, cât se poate de legal.

Trecem însă peste aceste efecte de savoare bizantină ale soluțiilor guvernamentale. Un lucru trebuie să-l spunem, din nou și apăsător: oricum ar învăliși adevărul nu încapă nici o înșelăciune, să se săvârșească o mare nedreptate. Guvernul rea să știe veniturile de acasă ale preoților și să le socotească în salariu, pentru a egala în câțiva disproportiiile prea mari dintre parohiile sărace și cele bogate. Suntem de acord. Să socotească în salariu veniturile locale. Dar la salariul just și corect și echitabil; care se cuvine unui preot. Să indice nivelul acestor salarii la limita celor primite de funcționari cu calificare egală și din această salară drepte să aducă veniturile proprii. Așa, și numai așa, e corect și cu dreptate. Fără această restabilire de echilibru, toată echilibristica acțiunilor ministeriale este o dureroasă ironie.

Nu s'a făcut și nu se va face așa. Clerul

Vis încă neîmplinit

— Reflexii la problema refacerii unității religioase a neamului —

de prof. DUMITRU NEDA

Mila lui Dumnezeu, vitejia ostașului român și perspicacitatea bărbaților de stat români au dus la unitatea teritorială a neamului nostru. Bucuria nu ne este însă deplină, pentru că a mai rămas un gol în sufletul neamului: lipsa unității religioase. Și nici nu ne vor fi deplin împăcate și mângăiate inimile, până când această chinuitoare prăpastie nu va fi astupată și nivelată temeinic și definitiv.

Problema fiind de capitală însemnătate pentru consolidarea și dezvoltarea noastră spirituală-națională, e numai firesc să preocupăm ambele strane ale templului românismului creștin. Și nici n'au lipsit și nu lipsesc, nici dintr-o parte nici dintr'alta, chemările la dărîmarea păretelui despărțitor. Dorinței Blajului unit i-a dat expresie pâr. Dr. Victor Macaveiu prin „Cultura Creștină“ (a. 1924), cu încheierea limpede și mișcătoare: „În ziua când se va realiza unirea noastră religioasă alături de toți frații din Apus, noi clericii bisericii unite, dela mitropolit până la ultimul preot dela sate, vom fi mulțumiți să ni-se dea slujba ultimului sacristan (crâșnic) în templul neamului românesc, având deplină mulțumire în convingerea că și acolo slujim tot neamului românesc“. Ziarul nostru acum patru ani a adus din nou în discuție această idee, la care, din parte ortodoxă, pe lângă câteva răspunsuri creștinești și cumpănite, s'au primit o seamă de insulte, și ordinul implacabil: „Indărăpt la matcă!“ Bine înțeles: la cea kerulariano-ortodoxă. — Și mentalitatea aceasta persistă și astăzi. Aproape nu-i praznic național în care să nu ni-se facă același advertisement, în aceeași termeni cazoni, prusaci. Chiar și deunăzi, însuși capul ortodoxiei române, Sanctitatea Sa Patriarhul, după apostolica drăgălășenie cu prezintarea preoților uniți exclusiv ca „denunțanți“ în mișcarea dela 1784, și-a ținut de datorință să aducă la cunoștința urmașilor de azi, a „denunțanților“ de odini-

și a fi nedreptățit și astădată, fără milă. Clerul întreg, al tuturor cultelor. Și cel ortodox. — Asta însă, în bună parte, din vina lui proprie. N'a voit să înțeleagă până în clipa din urmă adevărul. A luptat mereu împotriva noastră, nu pentru repararea nedreptății generale care ne lovește pe toți deopotrivă. S. S. Patriarhul nici acum, în clipa din urmă, nu s'a trezit la realitate. Se pierde în imagini de primăvară: cu pluguri și cu delnițe de arat. Fondul problemei l-a uitat și acum.

Va veni ea vremea, când îi va părea rău de astfel de omisiuni. Se va căi și guvernul de nedreptatea ce-o face. Căci nici un păcat nu rămâne nepedepsit. — Durere numai că țara, nevinovată, va trebui să ispășească răutățile conducătorilor. — Păcat! Mare păcat!

oară că „sunt dator să se apropie și bisericește cât mai mult de majoritatea covârșitoare a fraților lor drept credincioși, unde trebuie să-i îndrepte... mai ales puritatea sângelui lor de români, doar biserica fraților ortodocși cu nimic nu e mai puțin „catolică“ și mai puțin „apostolică“ din punctul de vedere al doctrinei, decât biserica celor străini de neamul nostru și de aspirațiunile țării noastre“. Altcum putem ajunge ca Serbii și Croații din zilele noastre: două neamuri distincte, la cușite. (Vezi bine că numai din vina „unaiților“). Oficiosu Sibiului, cu ceva mai înainte, o spusese mai pe șleaau: Blajul = Ianka-Puszta. Cu un cuvânt: „Să rupem pecetea dela 1700“ și să ne bulucim la sinul ortodoxiei, în sac și cenușă, ca niște păcătoși de două ori atentatori: împotriva dreptei credințe și a sufletului neamului.

Decât că nu acesta-i glasul care să poată afla ascultare. La unitatea credinței între Apus și Răsărit, precum și între Români uniți și neuniți, duc cu totul alte căi ca cele preconizate de unii corifei ai pravoslaviei. Le-a prins, lapidar și creștinește, actualul Pontifice Roman: „Opera reconcilierii nu poate fi încercată cu nădejdi întemeiate, de isbândă, decât pe lângă o întreită condiție. La noi trebuie să se desbure lumea de greșelile curente, acumulate în decursul veacurilor, privitor la credințele și instituțiile Bisericilor Răsăritului. Din partea lor, să înceapă a lua în seamă identitatea învățăturii Părinților răsăriteni și a Părinților apuseni. În sfârșit, și de o parte și de alta, e nevoie de schimburi de idei într'un puternic și larg spirit de caritate“. (Alocuțiunea consistorială din 1924).

Așa da: cu niște frați debarasați de prejudicii și vindecați de veninul urei grecești împotriva a tot ce-i latin, venin ce le-a fost infiltrat în inimi veacuri de-a rândul de emisari de-ai Fanarului, cu așa frați da, se poate vorbi cu cele mai mângăietoare speranțe. Să aibă ortodoxia română în rândurile ierarhilor săi numai o mână de arhierie ca acel strălucit Petru Movilă al Chievului, care și-a păstrat neatinsă de fudulia și ura bizantină puritatea sufletului latin chiar și pe scaunul mitropolitan slav, și n'ar trece mult până ce în sânul neamului nostru s'ar reface unitatea bisericii lui Hristos, avându-ne Patriarhul nostru ortodox creștin în legăturile păcii și ale dragostei frățești cu cel dela Roma! Din nefericire însă de așa ceva, cel puțin deocamdată, nu se poate vorbi. La noi stăpânește încă în minți și inimi otrava lăsată direct, sau prin uneltele lor, de acel patriarh orientali despre cari d. Onisifor Ghibu e în drept să scrie, că „n'au fost niciodată patriarhi creștini în sensul general al cuvântului, ci ei

au fost pur și simplu exponenți ai elenismului imperialist, după cum sunt și astăzi. În țările românești ei n'au adus o intensificare a vieții adevărat creștine, — ei n'au căutat să ridice poporul la o cultură și la o bunăstare mai înaltă, ci au căutat pur și simplu mijloace materiale, cu ajutorul cărora să-și poată asigura la ei acasă o viață tihnită, precum și întinderea influenței lor naționale prin limbă și prin spirit, asupra țărilor noastre. (Unitatea religioasă a Românilor. Beiuș. 1931. pag. 56—57) Gând atins din plin atât sub respect bisericesc cât și social economic. Dovezi: insulta „lătină spurcată“, familiarizată printre Români; mănăstirile închinat; protipendada indigenă grecizată, ca de altele să nu mai pomenim. Ajunge că simțim și azi de atâtea ori, în atingerile noastre cu frații din strana dreaptă — cum le place să-și zică, — suflul acelei lumi pornite, lipsite de scrupule, gata să-ți arete colții când circumstanțe, de altă natură decât evanghelică, nu-i impun rezervă.

Evident că în felul acesta nu se reface cămașa sfârticată a lui Isus. Și cu toate acestea toți cei într'adevăr buni, și dintr'o parte și dintr'alta, trebuie să facă totul pentru ca să fie cât mai apropiată ziua când toți fiii neamului nostru să cânte măririle Domnului într'un glas și în una și aceeași biserică. Cuvântul rostit zilele acestea din parte ortodoxă în apropiere de câmpia tragicului sfârșit al lui Mihail Vi-teazul ni-l însușim și noi: Refacerea unității credinței e un deziderat imperios, pe care generația noastră nu-i îngăduit să-l neglijeze. Și, cu proximalul prilej, o să înmănușiem o seamă de considerații ce trebuie să călăuzească pe cei cărora le zace cu adevărat la inimă soluționarea fericită a acestei probleme de uriașă importanță pentru propășirea noastră ca neam și ca biserică vie, în progres organic.

Dă dragul sufletelor. De praznicul Bunei Vestiri, Reuniunea arhidiecezană de misiuni s'a îngrijit, ca vestea cea bună să poată fi dusă de vestitori anume într'o seamă dintre parohiile ce cu dor doresc aceasta. Așa s'a făcut, că zilele de 23—26 Martie c. au fost pri-

lej de speciale revărsări ale harului, grație sfințelor misiuni populare ce s'au ținut atunci în parohiile:

1. *Arpașul de jos*, al p. Vasu, participând și credincioși din Arpașul de sus. Preot misionar: p. Iuliu Maior, redactorul „Unirii Poporului“ din Blaj. Roduri sufletești, pentru acele părți, foarte bogate: la 200 mărturisiri și cuminecări. — 2. *Băgău*. Popor bine instruit de p. Ier. Man, preotul local. (Cum de altfel, spre lauda tuturor fie spus, s'a putut constata și în celelalte locuri). Biserica mereu tixită, la toate cuvântările p. Dumitru Neda, redactorul nostru. După socoteala unui localnic, mult dacă au rămas 6—8 inși din tot satul cari să nu se fie aproplat de sf. Taine. În fruntea celor buni au stat intelectualii din loc. La mărturisiri au dat ajutor frații preoți: Brinzeu din Ciumbud; Munteanu din Hopârta; Pascu din Odverem și p. Man din loc. — 3. La *Ciunga* vestitor al cuvântului a fost p. Liviu Chinezu prof. de religie din Blaj. Rezultate splendide și aici: 340 mărturisiri și cuminecări. Cu ascultarea mărturisirilor s'au ostenit și p. Emil Pop, protopolul districtual; p. Popa din Micoșlaca și p. V. Nicoră, preot local. — 4. *Micășasa* p. D. Boariu s'a dovedit și deastădată foarte bine. Biserica, o mare de capete în toată vremea, vorbind cuvintele vieții p. misionar Ioan Moldovan, canonic mitropolitan și fiu al Micăsășii. Ostenelile apostolice ale Cucerniciei Sale au fost mângăiate cu mai bine de 600 împărtașanii. La mărturisiri au dat mână de ajutor și frații preoți din vecini: Gânța din Tapu și Crăciuneanu din Valealuogă. — 5. Celor din *Sălcud*-ul p. I. Cerghizan le-a făcut parte de bucuriile sfințelor misiuni p. T. Radu din Vințul de sus. Participă și credincioși din satele vecine. Așa se explică cele 330 mărturisiri, la cari au dat ajutor și frații preoți: Ignat din Petrid și Popa din Ghiuș. De încheiere p. misionar a' dăruit 1000 Lei pentru ridicarea unui nou lăcaș dumnezeesc. — 6. La *Șeica Mică* bucurii sufletești la fel: aproape n'a rămas suflet, care să nu se apropie de Sf. Taine. Toate spovedaniile le-a ascultat p. misionar Dr. Septimiu Todoran, prof. la Academia teologică, ajutat câțiva de p. I. Truția,

preotul local, frații preoți din vecini fiind gajați într'alte părți.

Deodată cu sfințele misiuni s'a făcut Rânduiala iertării celei mari, pentru câștigarea indulgenței jubilară, de Anul Sfânt. La Șeica Mică s'a slujit în plus un parastas pentru mitropolitul Vasile.

Două eroine

Amândouă din patria Fecioarei de Cleans. Imbrăcând armatura Spiritului, au purtat războaiele Domnului, cu puteri mereu împătate din izvoarele Bisericii. În felul acestor privilegii s'au făcut oamenilor și îngerilor; au trăit, și după moarte. Vicarul lui Hristos în urma unor îndelungate și migăloase călătorii, s'a simțit îndatorat să le treacă zilele acestea în rândul figurilor luminoase ce au dreptul la venerația tuturor creștinilor drept măritori. — Le prindem și noi în câteva rânduri de condeiu:

1. *Filipina Duchesne* a venit pe lume în 1769 la Grenoble. Simte de tinerică chemare spre mănăstire. Părinții însă au cu ea alte planuri: stăruie să se căsătorească. Dar toate eforturile rămân zadarnice. Filipina se face călugăriță vizitandină. Numai revoluția cea mare care spulberă mănăstirile, o scoate din cuib al păcii. Fără să-i stingă însă din inimă focul sacru al jertfirii de sine pentru binele altora. Zece ani, până la potolirea furtunilor revoluționare, petrece în lume, devotată mănăstirii sufletelor, după îndrumările slujitorilor alături. Adesea cu primejdia vieții. Liniștea dată restabilită, Filipina e din nou în mănăstire. Deastădată în congregația „Sf. Inimi“ și începe cărmuirea Sf. Sofia Barat. Istoriile au dat din gura unui misionar reîntors din America și experiența apostolică deja făcută trezesc în ea dorul după viața misionară pe tre sălbaticii Americii. Doisprezece ani în America se tot roagă de sfânta sa Superioară să-l lăseze să se întoarcă în țară. Superioara însă nu-l îngăduie acest pas, pentru că tot atâtea ani în țară se refuzată, până în Sămbăta Paștilor a. 1840 când pleacă spre meleagurile dorite, unde vreme de treizeci și patru de ani se va susține din lucruri

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Creștinism pozitiv

— O poruncă a Evangheliei și a vremii —

Pr. Ioan Miclea

Vieța noastră individuală suferă. Angrenajul complicat al vieții sociale și de stat este atât de defectuos, încât necesită o atentă cercetare pentru a-i descoperi și delătura neajunsurile. La căpătâiul acestui mare bolnav s'au perândat: politicieni, juriști, economiști, moralisti și filozofi, înmulțindu-și consultațiile oficiale și prescriind când un remediu, când altul. Unii au constatat — din bătăile precipitate ale inimii — că ea este bolnavă; alții au ajuns la concluzia, că numai capul e bolnav. Adevăratul leac însă rămâne tot necunoscut, în timp ce boala progresează, nevrând să țină seamă de știința lor¹⁾.

Noi, cari ne-am familiarizat într'o mare măsură cu știința Prorocului din Nazaret, care singur a prescris lumii rețeta celei mai minunate vieți, noi avem nezdruștinată credință, că leacul vindecător a atâtor rele se găsește pe deplin în creștinism. Zbuciumului chaotic, desorientării generale și nesiguranței

ce planează amenințătoare asupra viitorului, o singură concepție de viață i-se poate opune: *creștinismul pozitiv și integral*.

Știm, că dintr'o greșită înțelegere a creștinismului, mulți nu văd în el decât „o învățătură pe care a depășit-o vremea și care astăzi nu se mai poate încadra în ritmul vieții atât de sbuciumate“.

Că această părere e la modă, nu contestăm nimănui; că multor fragmente din creștinism li-se potrivește învinuirea — cel puțin în parte, — se poate; apoi, că chiar unii dintre noi am fost crescuți în spiritul negativist al creștinismului, ne aducem bine aminte; însă că adevăratul creștinism s'ar reduce la această față negativă și că în ea ar rezida esența creștinismului, este cel puțin o mare greșală, care dovedește o fundamentală ignoranță. Pentru că învinuirea este desmișcată de: *Insuși Hristos, de învățătura Lui și de Vicarul lui de pe pământ*.

1. Mai întâi: viața lui Isus Hristos, în toate manifestările ei, este cea mai pozitivă și cea mai constructivă posibilă. Cine ar putea trage la îndolală, că Isus n'a săvârșit binele, sau că a pus piedecă vieții? El a înmulțit viața, acolo unde era puțină, în cel bolnavi; el a redat viață celor ce o pierduse, celor morți; și fiind însuși viața: „Eu sunt calea adevărului și viața“ și-a dat și ieși viață, așa încât n'a putut fi o negație a vieții, ci a fost cea mai strălucită afirmare a ei. Cel ce a muncit până

la treizeci de ani; iar dela treizeci de ani înainte, de dragul oamenilor, a străbătut orașele, satele, munții și dealurile Palestinei, fără odihnă, El nu putea să se opună vieții actuale. „El nu a fost numai un înțelept, care filosofează, n'a fost budist încrămățat în pasivitate pe lângă care sboară marele val al vieții. El a întors din țișină osia lumii“²⁾.

Cuvintele favorite ale lui nu sunt: odihniți-vă, cruțați-vă, dormiți, ci: Munciiți până ziuă; aruncați mrejiile Mergeși, învățați! Vedeați după mine! Hristos este însăși viața vie; el ce privește direcția care a dat-o vieții sale, celor ce-l vor urma, a fost săvârșirea binelui. Isus — spre deosebire de alți întemeietori ai religiei: a început prin a face și apoi prin a învăța; iar nu numai prin a învăța, a da lecții, a prescrie porunci, cari să le țină alții. — Chiar când se odihnește — la fântâna Iacob — și atunci este activ: împletește cu el viața sufletul gol al unei păgâne; iar pe Golgota, din înălțimea crucii, nu încetează să vorbească: iertând, incredințând, întorcând sufletele răătăcite.

Astfel învățătura lui Isus nu putea să fie negativă, o învățătură care să ucidă viața, ori s'o încătușeze în lanțuri. El nu putea decât să închinătorii în obezi: „Eu am venit în lume să dau viață și nu să dau moarte“. Impărații

¹⁾ P. De La Boullaye: Conference de N. D. de Paris, 1934.

²⁾ Dr. Tóth: Krisztus és az ifju, B. Pest, 1907, p. 240.

măinilor sale; va împărți din mult-puținul său câștig la copii de școală și săracilor; va instrui într'ale cărții și credinții pe sălbaticii Potowatomî, pentru cari era: Doamna care totdeauna se roagă. — La cele veșnice a trecut în 18 Iunie 1852.

2. Tot suflet-vălvătaie apostolică e și *Emilia de Vialar*, odrasla unei vechi familii de baroni, născută în Gaillac la 1797. Face școală la călugărițe în Paris. Moartea prea timpurie a mamei sale face însă să fie chemată acasă, ca să preia grijile gospodăriei. Respinge o serie de strălucite „partide“ de căsătorie, îndetjnicindu-se într'aceea și cu instrucția și educația unui frate mai mic, dedicându-se operelor de pietate și caritate în vederea sfințirii proprii și a deaproapelui (mai ales a săracilor), și făcând școală de răbdare și blândețe, vreme de douăzeci de ani, lângă o servitoare bătrână arogantă și arțăgasă. Mângăierea cea mai mare și-a găsit-o în „Institutul Sf. Iosif“ înjghebat de ea, la Crăciunul a. 1832, dimpreună cu o mână de tovarășe de idei, în localitatea nașterii sale. După trei ani apucă drumul Algeriei. Aci, cu Surorile ce-au însoțit-o, face minuni de abnegație într'o lume de sărmani bănuțuși de ciumă. Mulți dintre cei ce au fost mărturii eroismului acestei călugărițe. — mohamedani și necatolici — au îmbrățișat crezul M-resel lui Hristos, care a trecut printre ei făcând bine tuturor, fără căutare la față. Revenită în patrie, după cumplite încercări, întemelază o sumedenie de case în Europa, Africa și Asia, până la sfârșitul ce-o ajunge la 24 August 1856 în Marseille.

* * *

Trecute în lumea drepților, pilda acestor două eroine ale înfăptuirilor carității creștine rămân să lucească dojenitor, dar totodată îmbărbătător, privirilor noastre. Căci să nu pierdem din vedere, că se ridică între ruine, lacrimi și sânge; trăiesc și fac apostolie evanghelică într'o vreme când mințile și inimile, în număr covârșitor, erau stăpânite de cel mai sălbatic materialism ce cunoaște istoria rătăcirilor omnești, și cu toate acestea dănele au știut să rămână: întruchipări vii ale credinței și făcili de veghe într'o întunecată și atot-

cutropitoare revărsare a necredinței peste o lume de aspecte în convulsii. — Slavă lui Hristos întru care toate le pot cei ce sunt al dănsului. Bărbați și femei.

Marin Barbu-Bănățeanu

Alții despre noi. O întreprindere funebră, sibiano-dominantă, și-a pus în gând, în zilele noastre, să falsifice trecutul. Caută să pună în umbră rolul bisericii noastre în istoria neamului. Nu-și dau seama precucernicii că ne fac un serviciu. Ne silesc să ne ocupăm mai deaproape de trecutul nostru. Care e glorios. Și fac să-l cunoască mai deaproape și alții. Cari, apoi, îi judecă obiectiv și drept.

Așa s'a întâmplat cu *ciclul de conferințe organizat de Agru în București*, care a avut chiar această temă. Au dezvoltat-o oameni competenți. Frumos și documentat. N'o spunem noi. O mărturisesc alții. Intre ei, eminentul publicist *D. Karnabatt*, în „Indreptarea“ din 9 Martie 1935. Reținem câteva rânduri din aprecierile lui nepărtinitoare:

„[...] Activitatea bisericii și școlii dela Blaj, începând cu anul 1738, de când episcopul Inochentie Micu Klein și-a mutat acolo, de la Făgăraș, scaunul episcopesc, fiind multiplă și variată, pe temelia unității conștiinței naționale, a fost examinată așa cum se cuvenea, de fiecare conferențiar sub un aspect special, fiecare proiectând investigațiile de lumină și căldură pe un teren definit din vasta grădiniță spirituală în care biserica și școala dela Blaj și-a aruncat semințele de rodnică recoltă.

„Fragmentele care sunt aceste conferințe constituiesc fiecare un vitraliu de catedrală, dând dela distanță viziunea armonioasă a unui mare ansamblu arhitectural.

Firește. într'un spațiu atât de restrâns, cum e această rubrică, nu se poate reda, nici măcar în cea mai succintă condensare nutritivă și elocventele expuneri ale unei pleiade de conferențieri eminenți nici nu se poate rezuma opera înfăptuită de Blaj, căruia i se spus de unii „Oxford al românismului, iar de alții „o mică Romă“.

...Prin vitraliile ce le constituie conferințele organizate de societatea „Agru“, intelc-

tualul român a avut prilejul să cunoască o parte din comoara spirituală, culturală și națională ce a agonisit-o cu atâta trudă, jertfă și iluminare a credinței în biserica și școala de la Blaj, serii de mobile generații ale românismului din Ardeal.

Cavalerii cuvântului dat. Numele lor adevărat, oficial: »Cavalerii, servantele și aprozii Preasf. Sacrament«. Și i-au primit dela *P. Edmund Lester S. J.* († 1934), din Londra care, sub această numire, a organizat la începutul războiului mondial o ceată bineintenționată, ai cărei membri s'au legat pe cuvântul lor de onoare că se vor cumineca cel puțin odată la săptămână. La moartea pâr. Lester numărul lor trecea de trei milioane... De notat că de numele acestui convertit se mai leagă două realizări mari, concrete și practice: »Candidații Maicii Sfinte«, (oameni în vârstă, dar lipsiți de mijloace, și cari simt chemarea de a deveni preoți) și »Nănașele Scumpe« (femei de bine, cari să se îngrijească de mijloacele necesare pentru întreținerea la teologie a »Candidaților« menționați). De ce au fost în stare aceste »nănașe«, grăiască statistica: în intervalul 1919—1934 au adunat o sumă ce trece peste un milion de mărci și au făcut cu puțință părintelui Lester să se îngrijească de pregătirea pentru preoție a 500 de »candidați«.

Știri mărunte

Oaspe înalt. Fiind rugat să conferiască mai multor clerici ordinele sacre inferioare și superioare, I. P. S. Tr. Frențiu a și răspuns preagrațios la această chemare. Sâmbătă înainte de Florii a și conferit apoi subdiaconatul și diaconatul la cinci înși, iar în ziua de Bunăvestire preoția celor cinci și lectoratul a 18 tineri leviți ai Seminarului »Bunăvestiri«.

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc al Blajului a făcut mai nou următoarele numiri de administratori parohiali: pâr. *Gavril Filip* din Cacova la Blăjel; pâr. *Ieodor Aldea* din Proștea-Mică la Ighișul Nou; pâr

lui Hristos nu-i rezervată celor neputincioși, cari n'au avut puțința să săvârșească răul, ci celor cari se silesc, pentru că: „Impărăția cerului se silește“. Aceste cuvinte exclud dela concursul vieții vecinice pe cei ce iubesc pasivitatea.

2. Dacă răsfoim Evangheliile, ne convingem cu ușurință, că ele cuprind o doctrină foarte pozitivă și anume: acolo vecinic se urgitează facerea de bine, caritatea și numai incidental, abia atunci când e vorba de aprobarea preceptelor Legii vechi, atunci se amintesc poruncile negative. Mai mult. Isus chiar acestor porunci le dă o formulare pozitivă, sintetizându-le în: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău și să iubești pe aproapele tău“. Dușmanul negoției, El nu pune în vedere nici odată răul, ce nu trebuie să-l facă oamenii, ci binele care necondiționat trebuie săvârșit. Mântuitorul știe, că răul este un bine oarecare defectuos, așa încât pentru a nu-l da naștere e insuficient, ca să faci binele întreg; de aceea vecinica oprește a răului n'are efectul pedagogic pe care-l are recomandarea perpetuă a binelui.

E adevărat, că Evangheliile au și față negativă, adică opritoare, dar că cea mai esențială și mai mult accentuată este aceea care țintește la faptele caritative, o spune Isus: „Aceasta este porunca mea: Să vă iubiți unii... Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți... Emblema distinctivă a acelor, cari vor purta

numele lui. „Nu semnul crucii gravat pe frunte va fi ceea ce va face mărturie despre el, ci semnul bunății imprimat în purtarea lor“³⁾.

În ora socotelii celei mari, cărei virtuți vor datora fericirii mântuirii? și pentru care greșală blestemații vor fi aruncați în gheană? „Am fost flămând și mi-ai dat să mănânc“. Vinol Apoi: „Am fost flămând și nu mi-ai dat să mănânc“. Du-tel Fericirea va fi acordată unora, nu pentru că n'au făcut răul, ci pentru că au făcut binele; iar celorlalți osândă le va fi efectul unei nelucrări în direcția carității. Isus nu zice: *Intrucât n'ați făcut răul, veniți... ci întrucât ați făcut binele*. „Chiar dacă ai avea în această viață alte slăbiciuni sau alte merite, răspunsul la această unică întrebare va decide sentința inexorabilă. Pentru că tu, egolstule, te-ai arătat fără milă pentru mizeria omenească, Stăpânul tău, nelertător al greșelilor tale, te dă pedepselor pe cari ele le-au provocat. Însă tu, devotule care ai iubit cu o inimă sinceră pe frații tăi oameni, vei fi admis în Impărăție, unde vei fi în vecl iubit de Dumnezeu“⁴⁾.

Adorarea lui Dumnezeu și iubirea de aproapele, nu sunt decât o singură poruncă. Din acest motiv obligația carității a fost foarte sus ridicată. Până la Hristos adorarea era mai

³⁾ Chan. *Thellier de Poncheville*: Tout l'Evang. dans tout la vie; pag. 24.

⁴⁾ Ch. Th. de Poncheville, op. cit p. 25.

sus pusă; de aci înainte caritatea, având valoare probatorie, va trece într'un rang superior. „A doua în ordine logică, ea devine prima în ordine cronologică“⁵⁾.

Până la Hristos aproape întreagă religia se reducea la riturile tradiționale: rugăciuni, cercetarea templului, și jertfe. Isus însă stabilește înălțătatea acțiunii caritabile asupra acțiunilor liturgice: „A iubi pe aproapele, ca pe tine însuși, mai mult este decât toate arderile de tot și jertfele“ (Marcu 12, 33).

Marele comandamente ale creștinismului nici nu sunt cuprinse în forme negative, necum să prescrie numai abțineri și piedeci. Ele sunt încadrate în viață, căreia vreau să-i dea mersul și fața dorită de ele. „Drept aceea, toate câte vreți să vă faceți vouă oamenii, așa și voi să le faceți lor (Mt. 7, 12). Nu zice: Ce nu doriți să vă faceți vouă oamenii... Maxima: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“, nu este cuprinsă în Evangheliile în această formă; ea a fost formulată de oameni, contrar cugetului pozitiv al lui Isus. A înmulți exemplele e inutil, pentru că fiecare vede cât de activă și pozitivă este doctrina lui Isus.

3. Marele scriitor rus *Leo Tolstol* în cartea: „În ce constă credința mea?“ încă aduce faivuire bisericii pentru negativismul ei practicat în viață. „Biserica recunoaște numai în

⁵⁾ Op cit, p. 30.

Iosif Cristian din Săsăuși la Gusu. Nou hirotoniții: Mihail Cristea la Cergăul Mic; păr. Gh. Motoc la Hărseni; păr. Augustin Giurgiu (celibe) cooperador la Turda, iar păr. Traian Mărza (celibe) fiind în anul IV de teologie, a rămas să-și încheie studiile teologice.

Astru bucureștean în exerciții spirituale. Tinerii studenți români uniți din capitală, constituiți în asociație religioasă, au dat dovadă și zilele trecute că înțeleg să tindă cu toată seriozitatea spre ceea ce se cheamă ideal de practică creștină. Chemat să țină cu dânșii exerciții spirituale, păr. Dr. Gavril Stan dela Oradea a răspuns bucuros la acest apel. Și așa tinerii »astriști« din București au petrecut zilele de 23—25 Martie c. în sfântă reculegere duhovnicească. De încheiere 24 de inși s'au mărturisit și cuminecat, spre mângâierea și înțărirea sufletească a lor și a mulțimei creștine prezente la acest act. — Pentru câștigarea indulgenței plene s'au cuminecat din nou, în ziua următoare, la s. liturghie sărbătorească, slujită de I. P. S. Valeriu T. Frentiu al Orăzii, (c.).

În căutarea adevărului. Bisericanii anglicani din Leicester aparținând așa zisei »Church Of England« vrând să cunoască adevărul crezului roman dela unul care-i familiarizat cu acest adevăr, s'au îndreptat către păr. Anthony Lowe călugăr dominican dela mănăstirea S. Cruce din acea localitate. Care, se înțelege, s'a achitat cu drag și demnitate. În curând acelaș ieromonah dominican va vorbi, la Oxford, studenților colegiului »Christchurch«, la tema: Sf. Liturghie ca centru al Unității. Anul trecut a conferențiat pentru membrii așa zisei »High Church« din parohia Sf. Magnus Mucenicul din Londra. — Să nu uităm însă: toate acestea se petrec în Anglia.

Festival religios. Elevele de școală secundară din Alud, constituite în Reuniune Mariană, sub conducerea păr. Ion Belu, prof. de religie, au aranjat în ziua de Buna Vestire din acest an un foarte draguț festival religios în biserica noastră parohială din acel oraș. După

vecernie, în cadru de minunat de bine susținute puncte de cor mixt și declamări, s'a ținut cu acest prilej și o conferință religioasă din partea păr. Dumitru Neda, redactorul nostru, venit aci dela misiunile din Băgău, înainte de slujba Paraclisului de seara. Cu acest prilej s'au împărțit premii frumoase, în bani, respectiv iconițe sfinte, copilelor ce s'au distins prin lucrări mariane în scris. Publicul orășenesc, de toate categoriile sociale, a ținut să cinstească, prin prezența sa, în număr neașteptat de mare, această serbare simpatică.

Locale. Dumineca viitoare, a patra din paresemi, va predica în catedrală păr. Dumitru Neda, prof. la Academia Teologică.

— În seria conferințelor aranjate de despărțământul Blaj al Astei a vorbit, Dumineca trecută, d. prof. univ. Dr. Valer Bologa din Cluj desvoltând, cu intercalare de proiecțiuni luminoase, tema: Istoria medicinei românești. Foarte numerosul public ce-a ascultat în sala de gimnastică a liceului de băieți, această conferință, a aplaudat-o călduros.

— De praznicul Buna Vestire, Soț. de lectură »Inocențiu Micu Clain« a studenților Academiei noastre Teologice și-a ținut și în acest an tradiționalul său festival artistic-literar. Program bogat, variat și select, început cu cuvântul de deschidere al președ. soc. (T. Racovițan) și încheiat cu Marșul soldaților de Ch. Gounod, ca al 11-lea punct din program. Intre acestea s'au urmat celelalte: un studiu istoric de I. Mihai (Inoc. M Clain pentru drepturile națiunii române); bucăți de cor de-ale lui Vorobchievici, I. Mureșianu, Fr. Hubic, C. Dumitrescu; declamări din D. Nanu, Alexandri, Coșbuc, și un solo de bariton cu acompaniament la pian. — Au impresionat profund fragmentele lui Fr. Hubic din din slujba Jooi Mari.

„Tribuna contribuabililor“. Zilele grele prin cari trecem, și cari apasă îndeosebi pe contribuabilul din lumea celor mulți, au făcut s'apară un organ de publicitate, care să fie expresia doleanțelor acestora. Am numit *Tribuna*

cuvinte învățătura lui Hristos, dar în viață, o neagă cu desăvârșire.

„În loc ca ea să conducă lumea în viață, biserica în folosul lumii, a schimbat învățătura metafizică a lui Hristos, în așa fel, încât din ea n'au mai ieșit nici un fel de trebuință și cerință pentru viață“⁶⁾. Luând în socotință, că Tolstoi dă mărturie despre starea de lucruri din biserica orientală, noi nu ne mirăm; dar că învinuirea aceasta nu i-se poate aduce Bisericii apusene, este martoră niziunța continuă a Papilor, cari pun caritatea pe primul plan al preocupărilor lor; ori caritatea, legea fundamentală a creștinismului, este cea mai pozitivă dintre legi.

„Dintr'o abondentă efusiune de caritate, scrie Leo XIII, trebuie să așteptăm în primul rând mântuirea: noi vorbim de caritatea creștină, care rezumă toată Evanghelia (Rerum Novarum). Benedict XV: Aceasta este însăș esența creștinismului, din care-și trage toată puterea de viață. (Pacem). Pius XI: Aceasta este porunca primordială (Nova Impendent⁷⁾). Apoi, că Pontificii romani n'au enunțat numai legile carității, ci au și practicat-o, este îndeobște cunoscut.

Durere, că azi nu numai oamenii simpli se felicita că n'au furat, n'au jurat strămb, crezând, că sunt perfecți, ci și unii preoți sunt satisfăcuți dacă au înconjurat numai răul,

crezând, că nu mai au altceva de făcut. Ori, esențialul de aci încolo rămâne de făcut.

Dacă am ține seamă în locul prim de această datorință pozitivă a religiei; dacă am cunoaște pe lângă drumul bisericii și cărarea ce duce la casele celor lipsiți; dacă pe lângă gestul crucii am cunoaște și gestul elemosiner; dacă ne-am face „tuturora toate“, vorba lui S. Pavel, învinuirea, că creștinismul e o doctrină care neagă viața, ar înceta.

* * *

S'a spus prea mult, că proprietatea este un drept sfânt al individului; însă s'a spus prea puțin, ori chiar de loc, că proprietatea are și o funcție socială, după Hristos tot atât de sfântă. Căci dacă în Legea veche s'a spus să nu furi; în Legea nouă, care e mai perfectă, s'a poruncit iubirea efectivă a aproapelui; ori, dacă aceasta s'ar practica cum se cere, cea dintâiu n'ar mai călca-o nimeni.

Cel mai redutabil dușman al creștinismului este comunismul. Și fiindcă viața noastră socială suferă tocmai din cauza tulburărilor provocate de el, deprinderea sinceră a pozitivismului creștin integral, ar atinge în germene mișcarea lui. Nu un creștinism dilatat, cincizeci %, ne poate salva; ba nici nouăzeci % nu ne poate ajuta mult dacă e negativ, ci numai un creștinism integral sută la sută, radical și activ. Acesta: va schimba lumea în mai bine!

Citiți și răspândiți „UNIREA“

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Contribuabililor ce iasă la 1 și 15 a fiecărei luni (București; Str. Bărăției 31) sub direcția D. Fulea și sub auspiciile Sindicatului Contribuabililor din România. Numerii de până acum lasă să credem că suntem în fața unui ziar bine intenționat, frumos, cu inimă și cu pricepere scris. Abonamentul: 100 Lei la an.

Săptămâna cărții. Se va deschide zilele de 12, 13 și 14 Mai a. c., la București precum și în toată țara, din îndemnul Înaltei Majestăți Sale Regelui. Uniunea Fundațiilor Culturale Regale a început organizarea acestor săptămâni în dorința ca în anul acesta serbare să se desfășure într'un cadru cât mai artistic și strălucit.

Telefonul „Unirii“

„Reuniunea“. Carei. Spre marea noastră părere de rău, „Unirea“ nu este în situațiunea de-a putea face reduceri de abonament. Abia trăiește și ea de pe o pe alta. Cu datorii chiar. De altfel, pe cât știm noi una din datorii diferitelor noastre „reuniuni“ și „asociațiuni“ este tocmai aceasta: de-a sprijini presa, puțină, câtă avem, La inversarea rolurilor nu ne putem gândi.

B. Cluj. „Telefonul“ nostru o fi el rău, nu totuși durerile mari, tragediile, îl indușază până la lacrimi. Cum am putea trece nesimțitori, de pildă, pe lângă tragedia dlui Ghibu? Ce muncă sisifică n-a cheltuit împotriva așa numitului „acord cu Vaticanul“, știți care-i rezultatul? Se face acum, chiar de către vernul tuturor nădejdlor sale intraripate... știți că Un cogeamite „nou acord cu Vaticanul“, de sigur acesta „contra intereselor Statului român“ (V. „Unirea“ din 18 și 19 Martie c.). Se vor da minoritarilor din noi milioane multe și grele în schimbul imobilelor pe cari le folosește acuma Statul. Inchipuți-vă necărire și inconștiență! În loc ca Statul să fi pus, pur și simplu, mâna pe ele, acum umbli să le cumpere și le plătească. Apoi nu-i asta tradare de neam? — Teribil dezastru. Poate dacă ar fi prevăzut pustirea ce urmează d. Ghibu n'ar fi început lupta împotriva primului acord. Ar fi așteptat pe al doilea. Și, bun e Domnul, dar gândind acum din răspuneri împotriva acestuia, va provoca pe al treilea. Fiindcă așa-i d. Ghibu: norocos!

A. București. Spuneți, vă rugăm, părintelui Lungu dela „Glasul Monahilor“ să nu se mai avante atât sus, că nu-l putem urmări. Istoria cu episcopii noștri și cu avortul, e prea adâncă pentru noi. Adecă: episcopii catolici și uniți au vorbit împotriva legiferării vortului numai și numai cu scopul de a-i compromite pe cei ortodocși în fața credincioșilor. Cum o fi asta? De unde știe cuviosul intențiunile altora? Și mai ales cum ies compromiși episcopii ortodocși din povestea cu avortul? Asta e cam... nu știu cum. — Ce să mă zicem de senzaționalele destăinuri ce le face despre în coronarea regelui Ferdinand, Papa și I. Argetoianu despre același Papă care „dacă n'are barbă și mustăți are cea mai superioară fabrică de țigări“; etc. Toată într'un singur articol (24. III). — Ce deștept ar fi pă L. dacă ar ști... tăcea.

C. Cleveland. Lucrurile nu merg atât de netede cât se pare Sanctitatea Sa Patriarhul a cerut, ce-i drept Sfântului Sinod să aproabe pe Preacucernicul Policar Morușca, starețul mănăstirii Hodoșbodrog, de episcop al românilor ortodocși din America. Până aci, nici o dificultate. Comisiunea Sinodului însă a constatat, (citim în „Glasul Monahilor“ din 24. III) că păr. Morușca n'are studii necesare pentru a putea fi ales arhierar. Cum se va trece peste acest mic „hop“, vom vedea într'un impas asemănător s'a fost găsit soluția: un doctorat „honoris causa“ dela o facultate teologică. Val și acum așa?

B. Rusul de jos. În 15 I 1933 am primit 300 Lei abonament pe 1932 și jumătatea întâi a anului 1933 în 28 XI 1934, am primit 100 Lei, prin Librărie, pe jumătatea a două a anului 1933 Suma de 100 Lei, trimisă acum, s'a contat pe jumătatea întâi a anului 1934. F. dresa s'a corectat.

STRASTNIC

care cuprinde rânduiala sfintelor și dumnezeestilor slujbe din Săptămâna Patimilor, acum întâia oră tipărit cu litere străbune legat 270 Lei.

PROHODUL

Domnului Nostru Isus Hristos

Prețul Lei 20

Se află de vânzare la

Librăria Seminarului, Blaj

⁶⁾ C. N. Găculescu: Crește doctrina utopică? pag. 81.

⁷⁾ Th. de Poncheville, op. cit. 5. p. 35.